

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи

 О.Б.Жильцов

20/4 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія повсякденності

Спеціальність 8.02030201 «Історія»

Інститут суспільства

2014–2015 навчальний рік

Укладачі:

- ☐ Михайловський Віталій Миколайович, доктор історичних наук, доцент кафедри історії України, Інститут суспільства Київського університету імені Бориса Грінченка.

Рецензенти:

- ☐ Виноградов Степан Васильович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України, Інституту суспільства Київського університету імені Бориса Грінченка.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми	6
Тематичний план	7
Програма	8
Навчально-методична карта дисципліни	12
Шкала оцінювання	14
Індивідуальна навчально-дослідна робота	15
Система поточного і підсумкового контролю	16
Перелік рекомендованої літератури	17

ІСТОРІЯ ПОВСЯКДЕНОСТІ

Історія повсякденності – один із багатьох напрямів розвитку історичної науки який виник у другій половині ХХ ст. Використовуючи цей напрямок історики досліджують різноманітні теми, котрі були свого часу поза науковим інтересом історичної науки: умови життя та праці, відпочинку (побуту, умов проживання, раціону харчування, способів лікування, соціальної адаптації), норми поведінки, соціально-політ. уподобання тощо.

Мета – ознайомлення студентів з досягненнями світової та вітчизняної історичної науки у вивчення повсякденності.

Завдання:

1. висвітлити основні напрямки застосування цього підходу до вивчення історії;
2. охарактеризувати основні напрямки вивчення повсякденності.

Навчальні результати / досягнення:

1. формування у студентів уявлення про спосіб вивчення історії за допомогою методу історії повсякденності;
2. розуміння студентами основних напрямків вивчення історії повсякденності у сучасній історіографії.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 72, із них:

- ☐ лекції – 12 год;
- ☐ семінарські заняття – 8 год.;
- ☐ індивідуальна робота – 4 год.;
- ☐ самостійна робота – 44 год.;
- ☐ модульний контроль – 4 год.
- ☐ залік – 2 год.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: історія повсякденності.

Дисципліна	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідно до ECTS: 2	Шифр і напрям підготовки: 0101 Педагогічна освіта	Частина програми: <i>нормативна</i> .
Кількість змістовних модулів: 2	спеціальність: 8.010103 ПМСО. Історія	Рік підготовки: <i>перший</i> Семестри: <i>другий</i>
Загальний обсяг дисципліни: 72 год.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: « <i>магістр</i> ».	Лекції: 12 год. Семінарські заняття: 8 год. Індивідуальна робота: 4 год.
Кількість тижневих годин: 4		Модульний контроль: 4 год. <i>Сам. робота: 44 год.</i> Вид підсумкового контролю: <i>залік</i> .

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Використані скорочення: лекції (Л);

□ семінарські заняття (СЗ);

□ індивідуальна робота (ІР);

□ модульний контроль (МК).

№	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Р	А	Л	СЗ	ПЗ	ІР	СР	МК
Змістовий модуль I									
1.	1. Історія повсякдення. Все те, що ми бачимо довкола і не помічаємо.	8	2	2	2			6	
2.	Макро- і мікроісторичні методи дослідження у сучасній історичній науці.	10	4	2			2	6	
3.	Повсякдення у художній літературі.	18	8	2	2			10	2
	Разом	36	14	6	4		2	22	2
Змістовий модуль II									
4.	Повсякдення і пам'ять.	12	4	2	2		2	8	
5.	Повсякдення і власна родина.	10	4	2				6	
6.	Повсякденна історія довкола нас.	14	6	2	2			8	2
	Разом	36	14	6	4		2	22	2
	Разом за навчальним планом	72		12	8		4	44	4

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

ЛЕКЦІЇ

Лекція 1

Історія повсякдення. Все те, що ми бачимо довкола і не помічаємо.

(2 год.)

Тематичний план:

1. Основні завдання курсу. Що і як вивчають історики повсякдення.
2. Огляд лекцій і семінарів.

Основні поняття теми: повсякдення, простір, соціум, індивід.

Лекція 2

Макро- і мікроісторичні методи дослідження у сучасній історичній науці.

(2 год.)

Тематичний план:

1. Від загального до казуального. Що досліджувати історики сьогодні.
2. Європейські школи мікроісторії. Італійська, англійська, німецька, французька.

Основні поняття теми: мікроісторія, макроісторія.

Лекція 3

Повсякдення у художній літературі як історичне джерело.
(2 год.)

Тематичний план:

1. Історія і література.

2. Як історик читати художні тексти.

Основні поняття теми: історія, література, художній текст, читання.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Семінарське заняття 1

Мікроісторичний підхід у вивченні повсякдення. (2 год.)

План заняття (перелік питань для обговорення):

1. Мікроісторія «за».
2. Мікроісторія «проти».

Рекомендована література:

1. Гинзбург К. Вместо заключения. Микроистория: две-три вещи, которые я о ней знаю // Гинзбург К. Мифы—эмблемы—приметы. Морфология и история. — М., 2004. — С. 287-320.
2. Копосов Н. О невозможности микроистории // С. 166-183; Леви Д. К вопросу о микроистории // С. 167-189
3. Ревель Ж. Микроанализ и конструирование социального // С. 236-261;
4. Тилли Ч. Микро, макро или мигрень? // Социальная история. Ежегодник 2000. — М. 2000. — С. 7-16.

Семінарське заняття 2

Київ 1918-1919 рр. на сторінках роману М. Булгакова «Біла гвардія». (2 год.)

План заняття (перелік питань для обговорення):

1. Турбіни та їхні друзі — імперський Київ в мініатюрі.
2. Український Київ якого не побачив Булгаков.
3. Побут та зацікавлення героїв роману.

Рекомендована література: Булгаков М. Белая гвардия. (будь-яке видання роману).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

ЛЕКЦІЇ

Лекція 4

Повсякдення і пам'ять. (2 год.)

Тематичний план:

1. Соціальна пам'ять.
2. Церемонії вшанування пам'яті.

Основні поняття теми: пам'ять, конструювання пам'яті, церемонії.

Лекція 5

Повсякдення і власна родина. (2 год.)

Тематичний план:

1. Усна пам'ять трьох поколінь родини як джерело до повсякденної історії.
2. Подібність і відмінсть повсякденних практик батьків і дітей.

Основні поняття теми: усна пам'ять, родина, покоління, батьки, діти.

Лекція 6

Повсякденна історія довкола нас (2 год.)

Тематичний план:

1. Речі які оточують нас.
2. Люди довкола нас.
3. Що ми відчуваємо і чуємо: запахи і звуки.

Основні поняття теми: буденність, повсякдення, індивід, група, соціум, запахи, звуки.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Семінарське заняття 3 Історія повсякдення у місті. (2 год.)

План заняття (перелік питань для обговорення):

1. Життя парижських ремісників XVIII ст. очима сучасного історика.
2. Київ – який ви знаєте і бачите щодня.

Рекомендована література:

1. Дарнтон Р. Великое кошацье побоище и другие эпизоды из истории Французской культуры. – М., 2002. – С. 91-125.

Семінарське заняття 4 Традиція і популярна культура. (2 год.)

План заняття (перелік питань для обговорення):

1. Винайдення традиції у XIX ст.
2. Популярна культура і повсякдення.

Рекомендована література:

1. Берк П. Популярна культура в ранньомодерній Європі. – К., 2001. – С. 24-94.
2. Гобсбаум Е. Масове традицієтворення: Європа, 1870-1914 рр. // Винайдення традиції / За ред. Е. Гобсбаума та Т. Рейнджера. – К., 2005. – С. 303-352.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Історія повсякденності»

Разом: 72 год.

З них: лекції (12 год.), семінарські заняття (8 год.),
індивідуальна робота (4 год.), модульний контроль (4 год.)

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II				
Лекції (теми, бали)	Історія повсякдення. Все те, що ми бачимо довкола і на				Повсякдення і пам'ять.				
	Макро- і мікроісторичні методи дослідження у сучасній історичній науці.				Повсякдення і власна родина.				
	мікроісторичий підхід у вивченні повсякдення.								
	Повсякдення у художній літературі як історичне джерело.				Повсякденна історія довкола нас.				
					Київ 1918-1919 рр. на сторінках роману М. Булгакова «Біла гвардія».				
					Історія повсякдення у місті.				
					Традиція і популярна культура.				
Семінарські заняття (теми, бали)									
ІНДЗ (бали)	30								
Поточний контроль (вид, бали)	Відповідь на семінарському занятті - 10								
Модульний контроль (бали)	Модульна контрольна робота - 25.								
Підсумковий контроль (вид, бали)	залік - 40								

Шкала оцінювання

Оцінка ECTS	Значення оцінки	Оцінка за шкалою університету	За національною шкалою
A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками	90 - 100 балів	відмінно
B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	82-89 балів	добре
C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	75-81 балів	
D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	69-74 балів	задовільно
E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	60-68 балів	
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	35-59 балів	Незадовільно
F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	1-34 балів	

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

№	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю
1.	Відвідування лекцій	1
2.	Відвідування практичних (семінарських занять)	1
3.	Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання)	5
4.	Робота на практичному (семінарському) занятті (в тому числі доповідь, виступ, повідомлення, участь у дискусії та інше)	Всього 10, в тому числі за видами
5.	ІНДЗ	30
6.	Опрацювання фахових видань (в тому числі першоджерел)	10
7.	Написання реферату	15
8.	Виконання модульної контрольної роботи	25

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Мета ІНДЗ: вироблення у студентів навичок самостійної роботи з історичними джерелами та історіографічною літературою для удосконалення знань, отриманих у процесі навчання.

Зміст ІНДЗ: поглиблене вивчення студентами окремих проблем історії повсякденності.

Види ІНДЗ:

- есей на 10 сторінок на тему історія повсякденності на прикладі трьох поколінь моєї родини.

Орієнтовна структура ІНДЗ:

- Вступ. Обґрунтування актуальності теми.
- Основна змістовна частина.
- Висновки.

Критерії оцінювання ІНДЗ:

№ зп	Опис критерію	Максимальна кількість балів
1.	Ступінь розкриття теми	10
2.	Обґрунтованість висновків	10
3.	Якість оформлення роботи	10
Разом:		30 бали

Шкала оцінювання ІНДЗ:

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	25 - 30	Відмінно
Достатній	20 - 24	Добре
Середній	5 - 19	Задовільно
Низький	0 - 4	Незадовільно

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Історія повсякденності».

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Максимальна Кількість балів за одиницю	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Разом за I модуль	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Разом за II модуль	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	1	1	1	3	1	1	1	3	6
2.	Відвідування семінарських занять	1	1	1		2	1	1		2	4
3.	Робота на семінарському занятті	10	10	10		20	10	10		20	40
4.	ІНДЗ	30							30	30	30
5.	Написання модульної контрольної роботи	25				25			25	25	75
6.	залік	40									40
7.	Підсумок (максимальний)		12	12	1	50	12	12	56	80	170
Коефіцієнт: $170:100=1,7$											

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

1. Робоча навчальна програма.
2. Плани-конспекти лекцій та семінарів.
3. Наочність (схеми, ілюстративні матеріали).
4. Тематика самостійних занять.
5. Тестові завдання для модульних контрольних робіт.
6. Питання для заліку.
7. Система оцінювання навчальних досягнень студентів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Барз М. А. Эпохи и идеалы. Становление историзма. – М., 1987.
2. Баткин Л. М. Итальянские гуманисты: стиль жизни и стиль мышления. – М., 1978.
3. Баткин Л. М. Итальянское Возрождение в поисках индивидуальности. – М., 1989.
4. Баткин Л. М. Итальянское Возрождение: проблемы и люди. – М., 1995.
5. Бахтин М. М. Творчество Ф. Рабле и народная культура Средневековья и Ренессанса. – М., 1965.
6. Бессмертный Ю. Л. Жизнь и смерть в средние века. – М., 1991.
7. Бессмертный Ю. Л. «Анналы»: переломный этап. // Одиссей. Человек в истории. – М., 1991.
8. Блок М. Апология истории, или Ремесло историка. – М., 1973.
9. Блок М. Короли-чудотворцы. – М., 1998.
10. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. – К., 1994.
11. Винничук Л. Люди, нравы, обычаи древней Греции и Рима. – М., 1988.
12. Гегель Г. Философия истории. – СПб, 1993.
13. Город как социокультурное явление исторического процесса. – М., 1995.
14. Гофф Ж. Цивилизация средневекового Запада. – М., 1992.
15. Гуревич А. Я. Категории средневековой культуры. – М., 1973.
16. Гуревич А. Я. Проблемы средневековой народной культуры. – М., 1981.
17. Гуревич А. Я. Средневековый мир: культура безмолвствующего большинства. – М., 1990.
18. История ментальностей, историческая антропология. Зарубежные исследования в обзорах и рефератах. – М., 1996.
19. Лихачев Д. С. Смех в Древней Руси. – Л., 1984.
20. Лотман Ю. М. Беседы о русской культуре. Быт и традиции русского искусства. – М., 1994.
21. Огурцов А. П. Философия науки эпохи Просвещения. – М., 1993.
22. Средневековая Европа глазами современников и историков. – М., 1995.
23. Февр Л. Бои за историю. – М., 1991.
24. Хейзинга Й. Осень средневековья. Исследования форм жизненного уклада и форм мышления в XIV и XV веках во Франции и Нидерландах. – М., 1988.
25. Человек в кругу семьи: Очерки по истории частной жизни в Европе до начала нового времени. // Под ред. Ю. Л. Бессмертного. – М., 1996.
26. Шпенглер О. Закат Европы. М.: Очерки мифологии мировой истории. – М., 1998.
27. Щюц А. Структура повседневного мышления. // Социс. – 1988. – 2. – С. 129-137.